

Ilmajoki

OPPILAAKSIOTON PERIAATTEET esi- ja perusopetuksessa

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta 3.2.2026 § 2

1. Opetuksen järjestämispaikka.....	3
2. Lähikouluperiaate.....	3
3. Esiopetus.....	3
4. Oppilaaksiottaminen perusopetukseen.....	4
5. Lähikoulun osoittamisen ajankohta.....	4
6. Lähikoulun osoittamisen pääperiaatteet.....	4
7. Oppilaaksiottaminen muuhun kuin kunnan osoittamaan lähikouluun.....	5
7.1 Yleistä.....	5
7.2 Oppilaaksiottoon vaikuttavat periaatteet.....	6
7.3 Oppilaiden valintaperusteet.....	6
7.4 Ilmajoen kunnan sisällä muuttanut oppilas, joka haluaa jatkaa entisessä koulussaan.....	7

1. Opetuksen järjestämispaikka

Kunta päättää, missä muodossa ja mitä menettelyjä noudattaen opetuksen järjestämispaikka määrätään. Opetuksen järjestämispaikan määräytymisperiaatteiden on oltava yhdenvertaiset. Perusopetuslaki ei edellytä, että kunnan alue tulisi opetuksen järjestämiseksi jakaa koulupiireihin tai että kunnan tulisi muodostaa yhteisiä koulupiirejä muiden kuntien kanssa.

2. Lähikouluperiaate

Aikaisemman piiri- ja taustalla ollutta lähikouluperiaatetta on perusopetuslain 6 § mukaan kuitenkin edelleen noudatettava: Opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden koulumatkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Kunta osoittaa oppivelvolliselle lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa oppilaalla on oikeus saada opetusta. Esiopetusta järjestettäessä tulee huomioida lisäksi se, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus päivähoitopalveluihin. (Lahtinen & Lankinen 2010. Koulutuksen lainsäädäntö käytännössä. Tallinna, s. 88).

Käytännössä lähikoulu Ilmajoella määräytyy pääsääntöisesti asuinpaikan mukaan (väestötietojärjestelmän mukainen osoite). Jokaiselle alueelle on määriteltävä koulu, johon oppilaat ohjataan. Se ei välttämättä ole maantieteellisesti lähin koulu. Oppilaan yksilöllisistä tuen tarpeista johtuen kunta voi osoittaa lähikouluksi myös muun kuin asuinalueen mukaisen koulun.

Lähikoulun määrittelyssä huomioidaan myös muodostuvien opetusryhmien koko. Tästä syystä lähikoulualue voi eri vuosina vaihdella.

Perusopetukseen valmistava opetus on Ilmajoella keskitetty.

Koulukuljetus järjestetään vain kunnan osoittamalle lähikoululle. Katso tarkemmin *Koulukuljetusperiaatteet esi- ja perusopetuksessa* -asiakirjasta.

3. Esiopetus

Kunta osoittaa myös esiopetuspaikan pääsääntöisesti lapsen virallisen osoitteen perusteella (väestötietojärjestelmä). Jos esiopetusta järjestetään lapsen tulevan lähikoulun yhteydessä, tämä osoitetaan myös lapsen esiopetuspaikaksi. Jos esiopetusta ei ole tulevan koulun yhteydessä, esiopetuspaikaksi osoitetaan maantieteellisesti lähin esiopetuspaikka.

Valmistavaa opetusta tarvitsevien lasten esiopetus on keskitetty.

Esiopetuksen järjestämispaikaksi voidaan kunnan toimesta osoittaa myös varhaiskasvatuspaikka (varhennettu esiopetus).

Esiopetukseen osallistuvilla tulee olla mahdollisuus käyttää myös varhaiskasvatuspalveluita (POL 6 §). Esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään Ilmajoella suurimmassa osassa esiopetus-

yksiköistä. Jos esiopetusyksikössä ei järjestetä täydentävää varhaiskasvatusta ja lapsi sitä tarvitsee, tulee hakeutua sellaiseen esiopetusyksikköön, missä varhaiskasvatusta on. Vuorohoito kunnassa on keskitetty.

Kuljetusetu on mahdollista saada vain kunnan osoittamaan esiopetuspaikkaan. Kuljetusta ei saa täydentävään varhaiskasvatukseen. Poikkeuksen muodostaa ainoastaan vuorohoito: jos lapsi tarvitsee vuorohoitoa, eikä vuorohoitoyksikössä ole esiopetusta, kunta järjestää kuljetuksen esiopetuksen ja vuorohoidon välisille matkoille. Katso tarkemmin *Koulukuljetusperiaatteet esi- ja perusopetuksessa* -asiakirjasta.

4. Oppilaaksiottaminen perusopetukseen

Oppilaaksiottaminen tarkoittaa

- lähikoulun osoittamista kunnan alueella asuvalle oppivelvolliselle tai
- oppivelvollisen ottamista tai osoittamista hakemuksen tai sopimuksen perusteella muuhun kuin kunnan osoittamaan lähikouluun.

Perusopetuksessa oppilaalla on subjektiivinen oikeus käydä kunnan osoittamaa koulua (POL 28.1 §).

Päätös oppilaaksiottamisesta tehdään määräajaksi tai koko kouluajaksi. Oppilaaksiottopäätöksen muuttaminen edellyttää POL:n 6 §:n mukaan tosiasiallista syytä, joka estää asianomaisen koulun käynnin tai osallistumisen esiopetukseen määrättyssä opetuksen järjestämispaikassa. Tällaisena syynä voivat olla mm. koulun / opetuksen järjestämispaikan lakkauttaminen, kunnan tekemän sopimuksen opetuksen järjestämiseksi päättymisestä tai opetuksen järjestämispaikka tulee käyttökelvottomaksi. Oppilaasta johtuvana syynä voi olla esim. se, että oppilas siirretään oppilaskohtaiseen tukeen, jota ei voida ko. koulussa järjestää asianmukaisella tavalla. Opetuksen järjestämispaikan vaihtaminen oppilaaseen liittyvästä syystä edellyttää hänen huoltajiensa kuulemista.

5. Lähikoulun osoittamisen ajankohta

Lähikoulu osoitetaan Ilmajoella asuvalle oppivelvolliselle hallintopäätöksellä

1. pääsääntöisesti ensimmäiselle vuosiluokalle tultaessa,
2. oppivelvollisen muuttaessa Ilmajoelle sekä
3. koulupaikan vaihtuessa oppilaan oppimisen tuen tarpeen vuoksi.

6. Lähikoulun osoittamisen pääperiaatteet

- 1) Jos oppilaaksiottoalueella on yksi koulu, oppivelvollisella on oikeus käydä sitä peruskoulua, jonka alueella hän asuu, ellei kunta erityisestä syystä osoita lähikouluksi muuta koulua.

- 2) Lapsi- tai oppilaskohtaisen tuen tai vastaavan syyn vuoksi (esim. POL 27 §:n nojalla perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin aloittavat lapset) osoitetaan koulupaikka oppilaalle soveltuvasta lähimmästä tarkoituksenmukaisesta koulusta koulunjohtajien / rehtoreiden / oppilashuoltotyöryhmän / erikoissairaanhoidon lausunnon perusteella.
- 3) Jos oppilaaksiottoalueella on useampi koulu, alueella asuvalle oppivelvolliselle osoitetaan lähikoulu alueen kouluista siten, että
 - a. opetusryhmät muodostuvat tarkoituksenmukaisesti,
 - b. koulumatka on mahdollisimman turvallinen ja lyhyt,
 - c. nuoremmalle samassa osoitteessa asuvalle sisarukselle osoitetaan sama koulu, jos vanhempi sisarus on jo oppilaana päätöksentekohetkellä ja huoltajat niin haluavat.Sisarusperustetta ei kuitenkaan sovelleta silloin, jos vanhempi sisarus on päätöksentekohetkellä koulun ylimmällä luokalla tai jos vanhempi sisarus on hakemuksen perusteella otettu muuhun kuin kunnan osoittamaan lähikouluun tai hänet on otettu tai siirretty oppilaskohtaiseen tukeen.

Ensin osoitetaan koulu niille, joille vain yksi oppilaaksiottoalueen kouluista on mahdollisimman turvallisen ja lyhyen matkan päässä. Sen jälkeen osoitetaan muille lähikoulu siten, että kaikki oppilaaksiottoalueen oppivelvolliset huomioiden oppilaiden koulumatkat ovat mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä.

Lähikouluksi ei osoiteta koulua, jonne kunnan tulee järjestää koulukuljetus, jos oppilaaksiottoalueella on koulu, johon ei synny koulukuljetuksen järjestämisvelvollisuutta.

Mikäli lähikouluksi joudutaan osoittamaan koulu, johon kunnan tulee järjestää koulukuljetus, osoitetaan lähikouluksi ensisijaisesti koulu, johon koulukuljetus voidaan järjestää julkista liikennettä käyttäen.

7. Oppilaaksiottaminen muuhun kuin kunnan osoittamaan lähikouluun

7.1 Yleistä

Oppivelvollinen voi pyrkiä oppilaaksi myös muuhun kuin asuinkunnan hänelle osoittamaan lähikouluun (POL 28 § 2 mom.). Koululuun on ensisijaisesti oikeus päästä niillä oppilailla, joiden lähikouluksi se on osoitettu. Kunta osoittaa lähikoulun (POL 6§).

Perusopetuslain 28 §:n 2 momentin mukaan oppivelvollinen voi pyrkiä oppilaaksi myös muuhun kuin lähikouluun. Tällöin oppilaita otettaessa oppilaisiin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Jos opetuksessa noudatetaan opetussuunnitelmaa, jossa painotetaan yhtä tai useampaa oppiainetta, voidaan oppilaita otettaessa käyttää myös oppilaan taipumuksia edellä tarkoitettuun opetukseen osoittavaa koetta. Valintaperusteista ja kokeista tulee ilmoittaa etukäteen.

Kunnan tulee määrittää kouluun otettavien oppilaiden määrät ja toissijaisten hakijoiden valintakriteerit. Asuinpaikan perusteella kouluun osoitetut oppilaat syrjäyttävät kouluun toissijaisesti hakevat oppilaat, jos koulussa ei ole tilaa.

7.2 Oppilaaksiottoon vaikuttavat periaatteet

Pääsääntöisesti oppilaalle myönnetään hakemuksesta lupa aloittaa koulunkäynti alueen ulkopuolisessa koulussa, elleivät esteenä ole opetuksen tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen liittyvät syyt. Näitä syitä voivat olla esim. tilan riittämättömyys, koulun opettajanvirkojen määrään liittyvät syyt tai opetukselliset perusteet. Opetusryhmäkoko ei saa kasvaa niin suureksi, jotta opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu. Luokkakokoon vaikuttavat myös lainsäädännössä säädetyt enimmäisryhmäkoot.

Jos koulussa on näiden periaatteiden jälkeen tilaa, voidaan jäljellä oleville paikoille ottaa hakijoita yhdenvertaisin valintaperustein. Kunta voi päättää, että sen järjestämään opetukseen otetaan ensisijaisesti kunnassa asuvia lapsia (POL 28 § 2 mom.)

7.3 Oppilaiden valintaperusteet

Ilmajoen kunnan järjestämään perusopetukseen otetaan ensisijaisesti Ilmajoella asuvia lapsia. Jos koulussa on tilaa ja opetuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sen sallii, muuhun kuin kunnan osoittamaan lähikouluun hakevat otetaan kouluun seuraavassa järjestyksessä:

- a) Oppilaalla on terveydentilaan liittyvä tai muu erityinen oppilashuollollinen syy. Huoltajien tulee esittää terveydentilaan liittyvässä syyssä lääkärinlausunto ja muussa erityisessä syyssä asiantuntijalausunto.
- b) Oppilaan samassa osoitteessa asuva sisarus käy kyseistä koulua. Sisarusten tulee olla päätöksentekohetkellä ja tulevana lukuvuonna oppilaana kyseissä koulussa (vrt. edell.).
- c) Oppilaan koulumatka on mahdollisimman turvallinen ja lyhyt. Koulu osoitetaan siten, että oppilaiden koulumatkat ovat olosuhteet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Valintaperusteena usean hakijan kesken on lyhin koulumatka virallista kulkureittiä pitkin.
- d) Toissijaisia hakijoita otetaan kouluihin niin, ettei heistä aiheudu perusopetusryhmien lisääntymistä.
- e) Perusopetusryhmä katsotaan toissijaisen oppilaaksioton suhteen tädeksi, jos lainsäädännössä määritelty ryhmän koko on saavutettu tai luokalla on vähintään 23 oppilasta tai yläkoulussa lisäoppilas aiheuttaa uuden opetusryhmän muodostamisen jossain oppiaineessa. Työturvallisuussyistä on 16 oppilasta maksimimäärä fyysiikan, kemian, teknisen työn, tekstiilityön ja kotitalouden oppiaineissa. Näissä oppiaineissa myös luokkatilat on suunniteltu siten, ettei niihin mahdu kuin korkeintaan 18 oppilasta.

- f) Oppilaspaikka voidaan myös arpoa, jos on vähintään kaksi (2) muutoin samat kriteerit täyttävää.

Jokaisen valintaperusteen kohdalla käytetään tarvittaessa lisäksi arvontaa, mikäli ko. valintaperusteen mukaan kouluun hakijoita on enemmän kuin koulussa on tilaa. Toissijaiseen kouluun hakevalla ei pääsääntöisesti ole oikeutta koulumatkaetuun.

7.4 Ilmajoen kunnan sisällä muuttanut oppilas, joka haluaa jatkaa entisessä koulussaan

Jos oppilaan asuinpaikka muuttuu Ilmajoen kunnan sisällä ja hänen lähikoulunsa vaihtuu, hänelle voi anoa oikeutta jatkaa entisessä koulussaan kaikki vuosiluokat. Huoltajan tulee tehdä tästä koulupaikkahakemus, koska vanha koulu on oppilaalle niin sanottu toissijainen koulupaikka. Oppilaalla ei ole oikeutta koulukuljetukseen toissijaiseen kouluun.